

DI

Nærmarked
**Uopdaget
potentiale
i Polen**

s.40

Kåring
**18 regionale
vindere får
DI's initiativpris**

s.30

Julequiz
**Vinder kåret
og nye
spørgsmål klar**

s.22

BUSINESS

NR. 10 – DECEMBER 2018

Tre kvinder styrker Stark

Direktørerne Sisse Fjeldsted Rasmussen, Lene Groth og Britta K. Stenholt har øget diversiteten i ledelsen. Det har skabt byggekonzernens bedste resultat i syv år. s.14

LÆS TEMA
OM KVINDER
I TOPPEN
S. 4-27

Af Peter G. H. Madsen, pema@di.dk
— Journalist

Polen er det oversete nærmarked

Danske virksomheder bør have langt mere fokus på Polen, der både kan tilbyde højt kvalificeret arbejdskraft og masser af købestærke forbrugere, lyder det fra virksomhedsleder og ambassadør.

Der skulle ikke så meget til for at få gode folk ansat, da adm. direktør Jens-Christian Møller fra **BIC-Electric** i 2004 startede sin virksomhed i den polske by Stettin.

– Da jeg kom til Polen, kunne man stadig mærke reminiscenserne af Jerntæppet. Mange levede stadig med følelsen af at være lukket inde. Og for mange var det allerbedste job, som du overhovedet kunne forestille dig, et job, hvor du kunne komme ud og rejse – væk fra Polen og ud i den store verden. Og det var lige netop, hvad vi kunne tilbyde, fortæller Jens-Christian Møller, hvis virksomhed lever af at installere komplekse automatiksystemer overalt i verden.

– For min egen virksomhed var det en kæmpe fordel. De unge polak-

ker var sultne på en helt anden måde end danske teknikere. De var parate til at gå den ekstra mil og rejse 200 dage om året. Det kunne vi ikke få danske ingeniører og elektriske svejsere til. Var der ikke noget Polen, var der heller ikke noget BIC-Electric, siger Jens-Christian Møller.

Tilmed var den polske arbejdskraft billig – og så havde selv en mindre kendt virksomhed som BIC-Electric let ved at etablere et stærkt brand i Stettin, som med sine lidt mere end 400.000 indbyggere er Polens femtestørste by målt på indbyggertal.

– Vi hedder ikke **Siemens**, **Danfoss** eller **Grundfos**. Vi hedder BIC-Electric. Alligevel var det muligt for os at skabe et godt navn i Stettin som en attraktiv arbejdsplads. Det er en fordel at sige, at du er dansker, siger Jens-Christian Møller.

Økonomisk fremgang hiver polakker hjem

I dag er BIC-Electric vokset til at være en international virksomhed med aktiviteter i over 30 lande og over 200 ansatte. BIC's udvikling er gået hånd i hånd med en voldsom udvikling af Polen, fortæller Jens-Christian Møller.

– Polen er absolut ikke noget cowboyland mere. De tider, hvor du kunne få gode, kompetente og billige

medarbejdere blot ved at slå et ”vi søger”-skilt op er helt forbi. Nu skal der gøres en indsats. Der er sket et paradigmeskifte, som vi også er blevet ramt af. Du skal kunne tilbyde en spændende karrierevej og en større grad af sammenhæng mellem familie- og arbejdsliv, siger Jens-Christian Møller.

Udviklingen ses også i nøgletallene. Arbejdsløsheden i Polen er bare faldet og faldet i tandem med en stabil økonomisk vækst langt over, hvad vi er vant til i Danmark og resten af Vesteuropa.

Og det går nu så godt i Polen, at en del af de mange hundredetusinde polakker, der i nullerne vendte snuden mod udlandet i jagten på muligheder og indkomst nu vender hjem igen – da Polen i dag kan tilbyde en væsentlig bedre levestandard, end de kan opnå i udlandet. Ikke mindst fordi leveomkostningerne i Polen stadig er langt under, hvad de er i Skandinavien og Nordeuropa, fortæller Jens-Christian Møller.

Er løbet kørt?

Så er løbet kørt for danske virksomheder? Er mulighederne i Polen en saga blot?

Slet ikke. Faktisk er situationen den, at der trods lønstigninger på op til 10 procent om året stadig er store

SERIE

I gang på nærmarkederne

52 ud af 100 eksportkroner tjener danske virksomheder tæt på Danmark. Og det kan blive til endnu mere. Nærmarkederne er lettere tilgængelige og ofte første skridt ud i verden.

DI Business beskriver land for land muligheder i denne serie. Efter Sverige, Finland og Tyskland er turen kommet til Polen.

økonomiske fordele ved at placere produktion i Polen, mener Jens-Christian Møller fra BIC-Electric.

– Almindelige fabriksarbejdere er stadig væsentligt billigere end i Danmark, siger han.

Spørgsmålet er imidlertid, om du kan finde dem. Arbejdsløsheden i Polen er på 3,7 procent på lands-

”Købekraften i Polen er bare eksploderet i de senere år.”

— Jens-Christian Møller
adm. direktør, BIC-Electric

plan – og var det ikke for en massiv indvandring af ukrainere, stod Polen med en endnu mere alvorlig mangel på arbejdskraft, fortæller den danske ambassadør i Polen, Ole Egberg Mikkelsen, der har base i Polens hovedstad Warszawa.

– Det er stadig attraktivt at komme til Polen. Men det er i mindre og mindre grad på grund af de lave lønninger og mere og mere på grund af den veluddannede arbejdsstyrke. Uddannelsesniveaet blandt unge polakker er nu højere end i Danmark. Næsten alle får i dag enten en faglig, en mellemlang eller en lang uddannelse, og Polen har satset på it og ingeniøruddannelserne, siger Ole Egberg Mikkelsen.

Ifølge ambassadøren er det dog helt centralt at lokalisere sig der, hvor der er arbejdskraft at få. Der er nemlig store forskelle på tværs af det 312.679 kvadratkilometer store land – der er cirka syv gange større end Danmark.

– I storbyerne er arbejdsløsheden helt i bund, men der er stadig muligheder i mindre provinsbyer

ADM. DIREKTØR I BIC-ELECTRIC Jens-Christian Møller mener, at der er sket et paradigmeskifte i Polen; tiltrækning af gode og kompetente medarbejdere handler nu også om at kunne tilbyde en god sammenhæng mellem familie- og arbejdsliv. Det var tidligere mindre vigtigt. Foto: BIC-Electric

lidt længere væk fra de økonomiske centre, siger Ole Egberg Mikkelsen.

Køb dansk, kære polakker

I takt med arbejdsmarkedets og økonomiens udvikling er flere og flere polakker også blevet købestærke forbrugere. Og det er noget, som danske virksomheder kan og skal udnytte, lyder det fra ambassadøren.

– Polen er lidt det oversete nærmarked. Sagen er jo den, at mange faktisk slet ikke regner det som et nærmarked, men det bør de. Polen er et land i kraftig udvikling, som tilmed ligger rigtig tæt på Danmark, siger Ole Egberg Mikkelsen.

I de seneste 12 måneder har danske virksomheder eksporteret for

20,5 mia. kr. til Polen, hvor der i 2016 blev eksporteret for 18,4 mia. kr. Men ifølge ambassadøren er potentialet endnu større.

– Vi har slet ikke opnået det fulde potentiale i Tyskland. Der er meget mere at komme efter.

Ole Egberg Mikkelsen peger blandt andet på, at manglen på arbejdskraft øger efterspørgslen efter nye teknologier. Desuden er der en stor fokus på energisektoren og på udbygning af sundhedssektoren, som den polske regering satser massivt på. Endelig investeres der fortsat mange penge – blandt andet med hjælp fra EU – i infrastruktur.

Jens-Christian Møller fra BIC-Electric er enig i, at der stadig er ↻

☺ mange muligheder for danske virksomheder i Polen. Han fortæller, at han for år tilbage var i VL-gruppe med chefen for Netto-butikkerne i Polen. I gruppen var det fast praksis, at der ikke blev arrangeret møder om torsdagen, fordi der hver torsdag blev åbnet en ny Netto butik.

– Købekraften hernede er bare eksploderet i de senere år. Det er der en masse danske virksomheder, der allerede har fået øjnene op for. Men der er sikkert plads til endnu flere, siger Jens-Christian Møller.

Politisk udvikling skaber bekymring

En ting er imidlertid den økonomiske udvikling, noget andet er den politiske. Ved valget i 2015 fik Lov og Retfærdighed (PiS) absolut flertal i det polske parlament på en nationalistisk og euroskeptisk linje, der har skabt bekymring i resten af Europa.

Ifølge Ole Egberg Mikkelsen skal man som virksomhed dog mere være optaget af rammevilkårene, som kan ændre sig pludseligt inden for en branche, som følge af politiske beslutninger. Det har man blandt andet set inden for landbaseret vindkraft og privat ambulancedrift, hvor danske virksomheder er aktive.

– Generelt anbefaler vi danske virksomheder at indhente en vurdering af mulige ændringer af ramme-

”Uddannelsesniveauet blandt unge polakker er nu højere end i Danmark.”

— Ole Egberg Mikkelsen
Danmarks ambassadør i Polen

vilkårene i forbindelse med større investeringer i Polen. Den rådgivning er vi klar til at yde, og vi kan også bistå med dialogen med de polske myndigheder, siger Ole Egberg Mikkelsen.

Jens-Christian Møller fra BIC-Electric er heller ikke skræmt af de politiske vinde.

– Polen har bevæget sig mod højre i meget hurtig hast. Og det går galt, hvis man fortsætter. Men som situationen er i dag, så er Polen stadig mere

liberal og globaliseret end Danmark, siger Jens-Christian Møller.

Han mener, at det blandt andet ses i måden, som udenlandske virksomheder behandles på. I Danmark bliver polske virksomheder behandlet dårligere end danske virksomheder, da de polske virksomheder tvinges til at afgive oplysninger om arbejdssted, periode og ansatte til registret for udenlandske tjenesteydere (RUT-registret). Registret er offentligt tilgængeligt for danske konkurrenter og giver dem en konkurrencefordel, mener Jens-Christian Møller.

– Vi skylder polakkerne at behandle dem på lige vilkår. Og gør vi ikke det, risikerer vi at puste til de højredrejede vinde, da vi giver politikerne en mulighed for råbe højt om udlandets dårlige behandling af Polen, siger Jens-Christian Møller. •

Brug DI

DI hjælper medlemsvirksomheder hele vejen ud på de internationale markeder via netværk, seminarer, fremstød og rådgivning. DI's afdeling for international virksomhedsrådgivning (DIBD) bistår medlemsvirksomheder med global eksport- og internationaliseringsrådgivning på baggrund af mere end 20 års erfaring.

Kontakt chef for international virksomhedsrådgivning, Jacob Kjeldsen på 3377 3727 eller jak@di.dk

DI: Polen har potentiale til meget mere

Polen kan spille en langt større og mere positiv rolle i EU, mener DI.

Den polske regering og EU er ikke just gode venner lige for tiden. Siden den polske regering i sommers gennemførte en retsreform, som giver regeringen langt større indflydelse på domstolens funktion, har Bruxelles kritiseret Polen for at sætte retssikkerheden over styr.

I Dansk Industri deler man EU's bekymring. I sidste ende kan en manglende retssikkerhed også gå ud over virksomhederne.

– Hvis virksomhederne ikke kan stole på, at domstolene er uafhængige, kan det være ødelæggende for forretningsklimaet. Det skaber usikkerhed og kan få investorerne til at trække sig, siger DI's europapolitiske chef Anders Ladefoged.

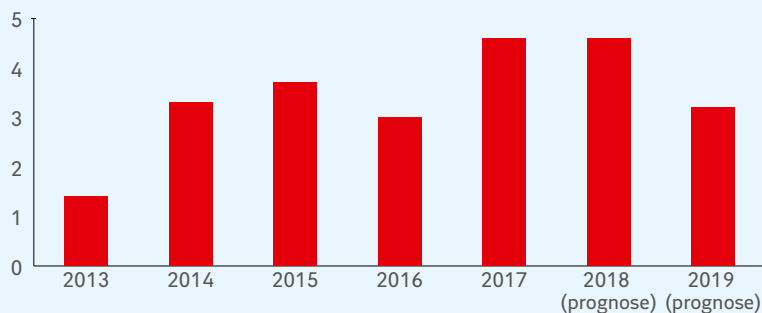
Han så gerne, at Polen vendte sig mere ud mod Europa til gavn for både den Polen og den europæiske økonomi.

– Det er både ærgerligt og underligt, at Polen, der har haft store fordele af sit EU-medlemskab, ikke spiller en mere positiv rolle i EU. Polen har potentialet til at spille en langt indflydelsesrolle i Europa, siger Anders Ladefoged. •

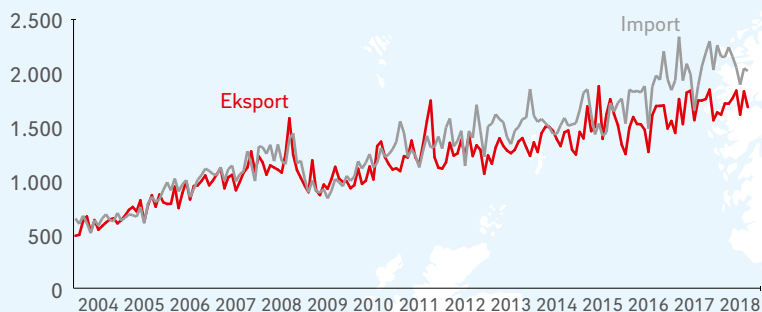
POLEN

Befolkning:	38 millioner
Hovedstad:	Warszawa , 1,7 millioner indbyggere
Middellevetid:	Mænd 74 år, kvinder 82 år
BNP pr. indbygger:	90.400 dollar (svare til 24 procent af BNP pr. indbygger i Danmark)
Andel af befolkningen, der er i arbejde:	56,2 procent (Danmark 63,6 procent)

Vækst i BNP, procent

Danmarks handel med Polen, mia. kr.

Dansk vareeksport til Polen, mio. kr.

Næringsmidler og levende dyr	7.081
Maskiner og transportmidler	4.196
Kemikalier og kemiske produkter	2.986
Halvfabrikata	2.981
Bearbejdede varer	2.027
Råstoffer	517

Kilde: Danmark Statistik og DI.